

EN PERE DE SA MAÇA

Açò vol dir que era una dona viuda que tenia un fill que era de nom Pere. Aquest era un jove de devers 15 anys, bonatxot i que no tenia ofici ni benefici. Vol dir que un dia es resol i diu a sa mare:

- Mumare, jo me'n vull anar a córrer món.

- Què dius? -respongué sa mare-. Ves que has de fer a córrer món! I ara me deixaries a jo tota soleta i te n'aniries? Ves jo què faria sense tu!

En Pere va plànyer a sa mare i va procurar no pensar-hi més, però sempre tenia ganes d'anar-hi, i per més que feia, s'idea no li fugia i no se cansava de fer sempre sa mateixa cançó a sa mare. Fins que un dia, sa mare li va dir:

-Mira, fes lo que vulguis; si te n'hi vols anar, vés-hi.

En Pere, just que té el permís de sa mare, arreu una civadera amb un poc de pa i companatge i ja és partit per un camí cap enfora. Després de 3 dies va arribar a un poble. Trescant pels carrers, va sentir a dins una casa gran, renou de martells i ferro, de mais i encluses. S'atura davant es portal, i va esser una ferreria amb homos qui picaven, feien acerons i eines de tota casta. I en Pere ben embadocat allà davant, mirant es ferrers, fins que es mestre li va dir:

- Al·lotet, de què vas?

- A córrer món, vaig.

- Què vol dir a córrer món? Bona cosa és açò. Que no t'agradaria fer de ferrer amb noltros?

- Sí que m'agradaria.

- Idò, vés a demanar-ho a ta mare, si ho vol.

- Mumare? Ella no és aquí, no.

- Idò queda, i ja ho veurem.

En Pere entre dins sa ferreria i es posa de mosso. Allà el matenien, el calçaven i el vestien, i ell sempre ben content i ben alegre. Hi va fer tres o quatre anys, però sempre tenia sa mateixa fal·lera de seguir a córrer món. Un dia agafa es mestre i li diu:

- Mestre, jo havia pensat de que arranjàssim comptes, i deixar s'ofici per seguir es meu camí.

- En voler – va dir es mestre -; digues què has guanyat, te pagaré i podràs partir.

- Paga no en vull, només vull que em deixeu fer una maceta des ferro que hi ha per aquí, així com jo la pugui dur.

- Idò fés-la tu mateix així com vulguis.

En Pere havia crescut molt, i de tant de manejar mais i picots, havia cobrat molta força. Comença a arregar ferro i, pica que pica, va fer una maça qui pesava set quintars.

Quan es Pere la va tenir ben acabada, li diu:

- Mestre, ja puc partir.
- Idò, que te vagi bé, i bon viatge.

En Pere agafa sa maça com qui alça un burcany, se la penja en es trau d'es sau i ja és partit d'allà, tira-tira per sa carretera. Al cap d'uns quants dies de caminar va arribar a una ciutat gran amb uns carrers amples i places polides. Comença a trescar pels carrers, i va trobar una casa gran, amb balcons corredissos, i uns portals amples que hi podien passar dos cotxos junts. Aquí no els deuen faltar doblers, va pensar. I vénga badar arreu, ben atordit. Allà era a cal Rei. El Rei tenia un ranxo de vaques amb un pastor qui les guardava; però sense sebre com ni com no, cada vespre, o es pastor no compareixia, o menava vaques de manco. El dia abans d'arribar en Pere, vol dir que es pastor no havia comparegut, i n'hi faltava un. Ses criades de ca el Rei, quan veuen aquell jovenet que badava pes portal, van anar a corrents a fer-ho sebre al Rei, per veure si el volia per pastor.

- Anau deveres a veure si ho vol esser-, va dir el Rei.

Ses criades sen van al balcó i el criden:

- Homo! Homo! Pujau, si voleu, que vos hem de dir una cosa.

En Pere puja, i just que és dalt, diu: - Què és que voleu?

- Vos volíem dir si vos agradaria esser es pastor de cal Rei. Sa feina que hi ha, és poca, no mata ni espanta. Però heu de sebre que tots es pastors que el Rei ha tingut, cada vespre o menen vaques de manco o ells no compareixen. No sabem si els deuen matar, o què.

- Açò m'agrada, idò. Aquí estaré bé. Ja puc quedar en voler.

- Idò quedau, i demà dematí es majoral vos acompanyarà fins a ses tanques i vos dirà com ho heu de fer.

En sol demà mati, en Pere i el majoral van menar ses vaques cap a ses tanques del Rei.

- Veus? - li va dir es majoral quan hi van arribar-, aquí hi ha tanques que tenen molta herba i altres que no en tenen gens. Si tu passes ses vaques dins ses tanques a on no hi ha s'herba, no tenguís ànsia que te succeesqui res; però si les passes dins ses tanques a on hi ha s'herba, ses vaques se posaran grasses, emperò ten passarà qualcuna: o te prendran ses vaques o te mataran a tu.

- Deixau-me fer -va dir en Pere-, que jo ja m'arranjaré.

Es majoral sen va i en Pere passa ses vaques dins ses tanques que no tenien herba. Però ses vaques sols no podien pasturar, perquè no en trobaven un brinet per senyal.

- Saps que és gros! -deia ell- Tanta d'herba com hi ha en aquestes altres, i no poder passar-hi. Però ja ho veurem!

Es vespre mena ses vaques a cal Rei, i com no havien pasturat en tot es dia, bé va prémer i sucuar ses mamelles, però sa llet que va munyir, sols no va bastar per sa família. I el Rei, queixes; i ses criades i tothom queixes a nes pastor, perquè havia duit poca llet.

Açò no pot anar va pensar ell. A l'endemà, així que arriba a ses tanques obre una portellada i passa ses vaques dins s'altre tanca; i ja ho crec que hi xalaven elles, mos d'aquí, mos d'allà, amb un tom d'herba alta que el hi fregava sa panxa; no vos dic que al punt van estar ben redones que ja no podien més. Jeien una estona, tornaven fer uns quants mossos, i vénga jeure més. A mitjan matí en Pere es seu a berenar, s'asseu dins s'herba, treu es pa de dins sa civadera i comença donar-li mossos. Es temps que berenava, afina un drac que se'n venia per un camí cap a ell.

- Qui serà aquest malcarat? -digué en Pere. Però no es va moure d'allà en terra. Es drac arriba, mira per allà a veure si afina ningú, i així agafa una vaca per sa coa, se la penja a s'esquena i ja és partit pes mateix camí per on havia vingut.

Així que va esser un tros enfora, en Pere s'alça i comença a cridar:

- Ep! ...Ep!... Idò, què és açò que vos enduis?

- Ai! Què men duc? -respongué es drac- O hi ets, tu, per aquí? De tu tenia ganes. Espera'm. Amolla sa vaca i torna arrera; però així que és prop d'en Pere, aquest se despenja sa maça, li venta maçada damunt es cap, i el va deixar ben enterrat dins sa terra, i el va deixar ben mort.

- Ja en tenim un – va dir ell-. Sí que hem fet bo!

Així durant quatre dies, un drac rera l'altre, el germà gran, el seu pare i la draquesa mare. Cada dia n'hi anava un de diferent, més enfurismats cada vegada i tots van rebre el mateix final quan es van trobar en Pere i la seva maça. Enterrats cada vegada més endins. Ses vaques cada vegada donaven més llet, i a cal Rei tots encantats.

Ensoldemà era de bona hora i ja va esser a ses tanques a esperar més dracs. Ses vaques comencen a pasturar, i ell espera qui espera, per veure si en vendrien més, de dracs; es va fer migdia, i va dinar; però quan va veure que era es fosquet i cap s'havia vingut, va dir:

- Res, res; jo crec que o ja no n'hi ha més, de dracs ni draqueses, o és que han acabat ses ganes de conèixer-me. Pero jo no hi estic satisfet. Me n'hi vaig pes mateix camí a veure si podré afinar a on tenia es jaç aquesta gent. Camina qui camina, quan va esser molt enfora, va afinar com unes penyes altes que feien feredat. Hi arriba, i va ser un castell de lo més grandíós, amb un portal molt ample i ses portes obertes de bat en bat.

- Hi hem d'entrar, aquí dintre – deia ell-; jo ho vull sebre, què és lo que hi tenien aquells dracots.

Entra per endins i troba una sala gran i polida de ver. Passa envant i veu una cuina ben arranjada, amb uns bons fogons i quatre olles com a calderes, plenes de trossos de carn de bou, pollastres, i altres castes d'animals. Després entra més endins, i passat un pati que hi havia, veu una establa on hi trobà un cavall negre, polit, gras, amb es pèl lluent que brillava i just allà prop una sella, també de lo més polit, i un vestit que es coneixia que no era fet per cap bracer, tan ple estava de lluentons daurats.

En Pere estava admirat, atordit de veure cosa tan guapa, i va passar a s'altra establa que hi havia allà devora. Just que hi entra, ja afina un altre cavall que hi havia allà dintre, però era roig, alt i abriant que feia goig de mirar i, prop d'ell, hi havia també un altre vestit d'allò més hermós; vos assegur que encara ho era més que es primer. Quan va entrar a la tercera establa, va trobar un altre cavall tot blanc. Si hermosos eren ets altres dos, podeu creure que molt més ho era aquest; enlluernava, de lluent que era.

- Sí que és polít! -digué en Pere- Ell açò val un món. Qui sap si em farà bon servei!

Xoroa un poc per allà i veu un altre portal. Hi entra i va esser una sala on hi havia una partida de sacs plens de doblers i munts de dobletes i unces d'or.

Què fa ell? Ho tanca tot en clau, i ja és partit ben alegret cap a ses vaques. Quan va arribar ja era es fosquet, i se les emmena cap cal Rei. Quan va arribar-hi, va veure ses criades tristes, que tothom callava, i sa fia del Rei qui plorava sense consol.

- Bono! -va dir en Pere a ses criades- I que hi ha res de nou, en aquesta casa? Com és que tothom està tant trist?

- O no ho saps? -li contestaren-. Idò has de sebre que en aquesta ciutat, cada any, tal dia com demà, compareix a tal lloc una serp molt grossa, i per força li han de dur una jove fadrina, i ella se la menja. Si no l'hi duïen, ella entraria dins sa ciutat i se menjaria tothom que trobàs. Per això cada any se treu a sac i a sort per veure a n'aquí li toca anar a esperar sa serp. Idò has de sebre que enguany ha tocat a sa filla del Rei; i no hi ha remei, toca a qui toca, i demà hi haurà d'acudir.

- I per açò estau tan motxos? no val la pena, diu en Pere.

- Vols dir que no s'ho val?

- No, perquè qualcú se cuidarà de matar-la, a sa serp.

- Ca! Tothom en té por, i sen fan enfora, d'ella. Tothom s'estima més sa seva pell que sa dels altres.

En Pere no digué res més i sen va al llit. Quan va ser el dia, sa filla del Rei es despedí de tothom, i entre plors i gemecs partí cap allà, disposada a morir. Arriba en es punt, i allà esperava, quan veu venir escapat un cavaller, guapo, amb un cavall negre, que era de lo més polít que ella hagués vist mai.

- Déu la guardi -digué es cavaller quan va arribar- i què espera, aquí, en aquestes hores?

- Miri -va respondre ella-, enguany m'ha tocat sa dissort a jo, de presentar-me a sa serp, i aquí l'esper. No pot estar molt a venir. Se'n vagi, o si no també se'l menjarà a vosté.

- Ca! No passi ànsia, que jo la mataré, i sobretot, si no la mat, allà on se l'ha de menjar a vosté, també em pot menjar a jo.

Davalla des cavall en Pere, que era es cavaller que havia comparegut, i es posa devora sa filla del Rei. Des cap d'un poc li va dir:

- Senyora Reina, que voldria mirar si tenc pois, es temps que esperam?

- Açò costa poc -va dir ella.

Així que comença a esplugar-lo, agafa ses tisores, li talla un floc de cabells, el va posar dins un paper i se'l va estojar dins sa butxaca. Acaba d'esplugar-lo, i en Pere va dir:

- Espera aquí i estigui tranquil·la, que jo me n'aniré a amagar i la mataré, a sa serp, quan passarà. En Pere se'n va darrera una paret que hi havia allà prop per on havia de passar sa serp, i vol dir que al punt comencen a sentir uns xiulos i guiscos, però d'allò més espantosos, feien feredat, just de sentir-los, i així tutup, tutup, tutup, veta-la allà que s'entrega arrossegant i pegant ringlades. I ho era grossa! Com dues cuixes d'homo juntes; i tenia set caps, tots ben grossos, però es més gros de tots era es d'enmig, que era allà on tenia sa vida.

Així que afina sa filla del Rei, pega envestida cap a ella per menjar-se-la, però en Pere li surt a l'encontre, li venta manyonfla amb sa maça i li talla tres caps; emperò no la va matar. Sa serp, quan se sent ferida, pega uns quants xiulos ferests i un parell de revinglades, gira i deveres fugí d'allà com si hagués vist el diable.

- Que ho veu? -digué en Pere a sa filla del Rei-. Si jo l'endevin bé, no en veien més la pols, d'ella. Llàstima no haver-la ferida enmig: però vam, què s'ha de fer! Ara ja se'n pot anar tranquil·la, que per avui no tornarà, però demà dematí, ja ho sap, torni, i no tengui ànsia.

Perquè heu de pensar i creure que quan sa primera vegada no es menjava sa jove, hi havien de comparèixer tres dies seguits, i sa serp cada dia acudia.

Sa filla del Rei, ben contenta, se'n va anar cap a ca seva, i quan va contar a son pare lo que havia passat, ja ho podeu pensar quina alegria van tenir ell i tota la Cort. Però s'alegria no acabava de ser sencera, perquè encara hi havia de tornar.

Però en sol demà el cavaller hi va tornar amb el cavall roig i també, com el dia anterior li va tallar 3 caps més a la serp. I el dia següent, amb el cavall blanc li va tallar el cap d'enmig que li donava vida i el va matar. Aquests dos dies, la filla del Rei abans que el cavaller d'enfrontés a la serp també li va tallar un flocc de cabells cada vegada i sels va estovar a la butxaca. La filla del Rei més contenta que un Pasco, i agraïda a n'aquell cavaller, se'n va tornar cap a ca seva. Quina alegria que tenia sa filla del Rei quan veia sa serp morta! No sabia com li havia de donar ses gràcies, en aquell bon cavaller que es va exposar per ella. Volia que anés amb ella a veure son pare, però no el va poder convèncer i se'n va haver d'anar tota sola. I ja podeu pensar, quines festes van compondre a cal Rei i a tota sa ciutat quan van sebre que sa serp era morta. Lo que planyien era no conèixer es qui havia fet tal valentia.

En Pere, mentrestant que la Reina jove se'n va haver anada, s'acostà a sa serp, li obrí ses set boques, li tallà ses llengos, se les ben estoja, i cap as castell s'ha dit! Es desvesteix, deixa es cavall ben arranjat i fuig deveres cap a ses vaques.

Arriba es vespre, i hala envant!, com si res hagués estat, se les va emmenar cap a cal Rei, redonetes com cada dia. Ses criades just que en Pere arriba li diuen:

- Que et penses, Pere? La senyora Reina és tornada sense que sa serp la tocàs.
- Idò, què ha passat? -respongué es pastor, fent es desentès.
- No vos ho deia jo, i voltros que no ho creïeu?
- Qui s'ho havia de pensar! I lo bo és que ningú el coneix ni sap qui és, aquest cavaller.
- Ja arribarà a comparèixer; no tingueu por!
- Ai! Jo voldria veure'l.

Se'n van as llit, i ensoldemà diuen a nen Pere que ha de fer una gran festa i que no vagi a pasturar vaques; i ell, ben content que en va estar!

El Rei fa cridar per sa ciutat que es qui donaria sa prova millora d'haver morta sa serp, es casaria amb sa seva filla; i vos assegur que a l' instant en van comparèixer un munt, de nobles i cavallers; però ningú en donava cap de bona.

Justament es dia que en Pere va matar sa serp, un noble que estava enamorat de sa filla del Rei va pujar dalt una muntanya de prop des lloc on sa serp compareixia, xoroava i va veure tot lo que va passar; i així que en Pere va haver fuit, ell davallà de sa muntanya, s'acostà a sa serp, li va tallar es set caps i se'ls va endur.

Així que sent a dir que es qui donaria proves d'haver mort sa serp es casaria amb sa filla del Rei, ja ho crec que ell s'hi va presentar. Just que arriba, el Rei ja li demana:

- I vosté quines proves dóna, de ser es qui va matar sa serp?
- Sa prova mellora és aquesta -va contestar ell, traguent es set caps que havia tallat.
- Ell és bona de ver -va dir el Rei-; sense dubtes ja veig qu és vostè que l'ha morta.

El Rei el va presentar a sa seva filla; però aquesta lo primer que li mirà va esser es cap, i com va veure que no li faltava cap floc de cabells, digué:

- No papà, jo ho sé cert, que aquest no ho és, tampoc, es qui la va matar.
- Oh! Ell du una prova com cap l'ha duita. Així és que no tens més remei que casar-te amb ell.

Bé en va fer, de súplices perquè son pare no la fes casar amb aquell homo que ella no volia; però el Rei no s'aturava de dir:

- No tens que donar-li voltes. Paraula de Rei no pot mentir. Ningú ha donat cap prova més clara i no tens més remei que casar-t'hi. Mira, anit farem un convit, començarem es balls, i d'aquí a 3 dies vos casareu.

Sa filla del Rei bé hi estava, trista, qui plorava, però no podia desdir sa paraula de son pare, i sense més remei hi va arribar a consentir.

Ensoldemà les criades van aconseguir que el Rei lis comprés un vestit per convit, i elles van insistir a nen Pere que també ni demanés un de vestit al Rei per ell. Tant el punxiren, que as cap i a la fi el convenceren per anar-hi. Arriba davant la Reina jove, es treu sa beca, i així que ella li afina es cabeis i veu que li faltaven es tres floquets, va cridar:

- Papà, papà! Aquest és es cavaller qui va matar sa serp; jo ho sé cert.
- Que ha d'esser! - deia el Rei-; que t'has begut es seny? Si açò es en Pere, es pator nostro.
- No, maldament; aquest és es qui la va matar; i si no ho creuen, mirin si li falten es tres flocs de cabells que jo tenc.

Treu es tres floquets de cabells que li havia tallat, i ja ho crec que ho van esser, es que li faltaven a ell.

El Rei, com va veure que sa seva filla s'hauria de casar amb aquell pagesot, no hi podia consentir, i va respondre:

- Res, res, jo no hi consentiré que es casi amb tu, mentres no presenti una prova mellora que s'altre d'haver morta sa serp.

Prest va esser un rum-rum en tota la Cort; tothom estava vam que serà, vam que serà.

El Rei fa comparèixer aquell cavaller des caps, els agafa tots set, els estén damunt sa taula i diu a nen Pere:

- Aquest senyor ha duit aquests set caps com a prova de que ha morta sa serp; a veure si tu en tens cap de mellora.

En Pere se'ls mira una estona mans plegades i as cap i a la fi diu:

- Senyor Rei, Vos heu vist mai un cap sense llengo? Que se'ls mirin tots, i vegin si açò són ses llengos que el hi falten.

Treu ses set llengos, les posa damunt sa taula; el Rei obre sa boca a nes caps, i va veure que era ver que aquelles llengos que duia en Pere eren ses seves mateixes.

Tothom va quedar de pedra. Estaven amb es cabells drets d'atordits. La Reina jove ben contenta es volgué casar amb en Pere.

De seguida fan dur un vestit nou, el ben muden, i aquell vespre ja va sopar a nes costat de sa filla del Rei.

Ses criades, com veien que es destorbava tant a tornar, pensaven i deien:

- Però què deu fer, en Pere, que no ve! Que tanmateix serà ver, que no li hauran volgut donar es vestit?

Prest no van poder aguantar més, i una darrera s'altra totes va acudir a badar en es portal de sa sala per veure en Pere què feia.

- Però, i què és estat açò? I no és allò en Pere, aquell homo que seu a nes costat de la Reina?

Quan lis van contar sa passada, elles sí que hi varen quedar atordides; no se'n podien donar raó.

- Bon vestit li han donat! És millor que es nostro, cert!

Ensoldemà, en Pere va dir a nel Rei i a la Reina:

- Jo vull que vénguin ara a veure es meu tresor. Anem.

- Vam a veure a on mos emmenarà -pensaven ells.

I vol dir que en Pere se'ls va emmenar as castell, i quan els hi va mostrar aquells cavalls, i tants de sacs de doblers que allà hi havia, llavor sí que hi van estar, contents. Ja no hi van pensar més. Es van casar, i en Pere de sa maça va ser el Rei. Va fer venir sa mare

a viure amb ells i van estar junts molts anys, ben feliços i estimats de tothom: i encara deuen esser vius, si no són morts; i així ho vegem noltros, si convé.

Rondalla extreta de *Rondaies de Menorca* volum II d'**Andreu Ferrer Ginard**